

*Федченко Д.**

ПРАВОВА ПРИРОДА УНІФІКАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Потреба в уніфікації норм міжнародного приватного права зумовлена, з одного боку, суттєвими розбіжностями у національному законодавстві країн, як при визначенні належного до застосування права, так і при вирішенні конкретних питань, а з іншого, - тим, що національне законодавство не завжди містить регламентацію відносин, які виникають у міжнародному співробітництві, не враховує їх особливості, що, цілком зрозуміло, може бути заповнено в уніфікованих актах [1].

Уніфікація є дійовим інструментом розвитку міжнародного приватного права.

Правова природа процесу уніфікації найкращим чином може бути розкрита через обставини, що обумовлюють її необхідність. Мова піде про обставини суто юридичного характеру.

У колізійних нормах окремих держав з одного й того ж питання нерідко існують розходження, внаслідок яких при регулюванні однакових або сідних відносин до них можуть бути застосованими норми різних правопорядків, що тягне за собою різні ж правові наслідки. Як на конкретний приклад, можна послатися на умови зовнішньоторговельного контракту, які, залежно від змісту того чи іншого національного законодавства, можуть бути підпорядкованими: закону місця укладення договору; закону держави продавця або закону місця виконання договору [2].

Право окремих держав, яке підлягає застосуванню за вказівкою колізійної норми, може: встановлювати різні за змістом норми для запровадження одного й того ж, відомого обом правовим системам, інституту або зовсім не передбачати норм щодо врегулювання тих чи інших конкретних відносин (тобто, мати прогалини у правовому регулюванні).

Саме задля усунення або зменшення негативних наслідків, що виникають у зазначених ситуаціях, почалась розробка заінтересованими державами єдиних (уніфікованих) правових норм, метою яких стала заміна різноманітного або поповнення відсутнього на національному рівні регулювання відповідних відносин. Такі норми отримали загально-визнану назву уніфікованих, а процес їх створення почав позначатися як уніфікація (або гармонізація, за термінологією західної доктрини) правового регулювання.

Уніфіковані матеріально-правові норми встановлюють однаковий обсяг прав чи зобов'язань учасників цивільно-правових відносин, пов'язаних з присутністю в них іноземного елемента. Наприклад, статтею 31 Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980) встановлено правило, за яким, коли продавець не зобов'язаний поставити товар в якомусь іншому визначеному місці, його зобов'язання стосовно поставки полягають у здачі товару першому перевізникові для передачі покупцеві, якщо тільки таке перевезення товару взагалі передбачено договором [4].

Уніфіковані колізійні норми намагаються існуюче розмаїття колізійних способів вирішення одного й того ж питання змінити на один (або декілька), щодо застосування яких

* студент 4 курсу спеціальності «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Серьогін О.Ю.

держави домовились. Наприклад, у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (1975) встановлено загальне правило (ст. 36), за яким будь-яке порушення положень цієї Конвенції тягне за собою застосування до винного у країні, в якій порушення було вчинено, передбачених законодавством цієї країни санкцій. А далі (ст. 37) уточнено, що у тих випадках, коли неможливо встановити, на якій території сталося порушення, вважається, що воно сталося на території Договірної Сторони, де воно було виявлено, а отже, і застосовуватись повинно законодавство саме цієї Договірної Сторони [5].

Імперативними, як відомо, є норми, що стають обов'язковими для будь-якого учасника відповідних відносин і відхилення від яких є неприпустимим у зв'язку з можливим настанням передбаченої для таких випадків відповідальності. До них належить більшість норм так званих транспортних конвенцій. Наприклад, Варшавська конвенція про уніфікацію деяких правил стосовно міжнародних повітряних перевезень (1929) підпорядковує перевезення пасажирів та багажу уніфікованим нормам у частині юрисдикції та застосовного права. Вона передбачає, зокрема, недійсність будь-якої домовленості сторін, за якою змінюються умови дії встановлених Конвенцією норм.

Диспозитивні уніфіковані норми припускають відхід сторін від встановлених положень шляхом досягнення спеціальної угоди або надають їм право здійснити вибір між двома або декількома варіантами поведінки. Такі норми становлять більшість положень у названій вище Конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Наприклад, у ч. 2 ст. 9 Конвенції міститься правило, згідно з яким за відсутності інших домовленостей вважається, що сторони мали на увазі застосування до їх договору чи до його укладання звичаю, про який вони знали чи мали знати і який в міжнародній торгівлі широковідомий і постійно додержується сторонами в договорах такого роду й відповідній галузі торгівлі [8].

Література

1. Алексеев С. С. Частное право: Научно-публицистический очерк.- М.: Статут, 2007,- 160 с.
2. Ануфриева Л. П. Международное частное право: В 3-х т. Том 1. Общая часть: Учебник, - М.: БЕК, 2000,-288 с.
3. Ануфриева Л. П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть. Учебник.- М.: БЕК, 2000,- 656 с.
4. Богуславский М. М. Международное частное право: Учебник.- 3-е изд., перераб. и доп.- М.: Юристъ, 2007.-408 с.
5. Вольф М. Международное частное право,- М.: Гос. изд-во иностр. лит., 16-я тип. треста «Полиграф, книга», 2008,- 703 с.
6. Галенская Л. И. Международное частное право: Учебное пособие.- Л.: Изд-во ЛГУ, 2009.-233 с.
7. Дахно І. І. Міжнародне приватне право: Навч. посіб.- К.: МАУП, 2009.- 312 с.
8. Дмитриева Г. К., Довгерт А. С. Международное частное право: Учеб. пособие.-М.: Юристъ, 2009.-167 с.
9. Ерпылева И. Ю. Международное частное право.- М.: Nota Bene 2009.-368 с.
10. Звеков В. П. Международное частное право: Курс лекций.- М.: Норма – Инфра -М 2009.-686 с.